

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งการเสนอวรรณคดีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ตอน คือ ตอนที่ 1 เกี่ยวกับโครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนที่ 2 เรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์ ตอนที่ 3 เป็นบทความหรือข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ทั้งสี่สถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา และตอนที่ 4 เป็นรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชนและที่เกี่ยวข้องกับสถานภาพทางการศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 โครงการพัฒนาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2525 : 155) รัฐบาลมีนโยบายที่จะพัฒนาพื้นที่ 3 จังหวัดชายฝั่งทะเลภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งได้แก่ จังหวัดชลบุรี ระยอง และฉะเชิงเทรา เพื่อให้เป็นศูนย์กลางความเจริญและเป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมหลักของประเทศในอนาคต

พื้นที่เป้าหมายของการพัฒนาอุตสาหกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในระยะพ.ศ. 2525 - 2529 (กระทรวงมหาดไทย, สำนักผังเมือง 2524 : 9) มีอยู่ 2 บริเวณ คือ

1. พื้นที่บริเวณหลัก คือ พัฒนาพื้นที่บริเวณระหว่างสนามบินอู่ตะเภา อำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี ถึงท่าข้ามมาบตาพุด อำเภอเมือง จังหวัดระยอง พื้นที่บริเวณนี้จะพัฒนาให้เป็นแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมการแยกแก๊สธรรมชาติ อุตสาหกรรมปิโตรเคมีคอล อุตสาหกรรมปุ๋ยเคมี อุตสาหกรรมเกลือหินและโซดาแอช อุตสาหกรรมกระดาษ ภาา ส่วนในพื้นที่บริเวณท่าข้ามทุ่งศุขลา อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

หรือบริเวณแหลมฉบัง จะพัฒนาให้เป็นแหล่งอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม

2. พื้นที่เป้าหมายรอง คือ จะพัฒนาแหล่งเพาะปลูกพืชไร่ ซึ่ง
เป็นแหล่งคนนำ ลำธารที่สำคัญต่าง ๆ ที่ไหลผ่านบริเวณที่จะพัฒนาให้เป็นเมือง
อุตสาหกรรมและบริเวณใกล้เคียง ได้แก่ พื้นที่อำเภอสนมชัยเขต จังหวัด
ฉะเชิงเทรา พื้นที่อำเภอนสนธิคม อำเภอบ้านบึง กิ่งอำเภอมอทอง กิ่งอำเภอ
หนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี และพื้นที่อำเภอปลวกแดง กิ่งอำเภอวังจันทร์ จังหวัด
ระยอง

สำหรับการพัฒนาทางภาคตะวันออกนี้ ทางรัฐบาลได้วางแนวทางและ
แผนปฏิบัติการต่าง ๆ ซึ่งจากเอกสารของกรมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย
(กระทรวงอุตสาหกรรม : 5 - 8) พอสรุปได้ 4 อย่างดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีการพัฒนาในด้านต่อไปนี้ คือ

1.1 ทางหลวง ให้กระทรวงคมนาคม ศึกษาและวางแผนงาน
การปรับปรุงขยายหรือก่อสร้างทางใหม่เพิ่มเติม และให้สอดคล้องกับทางคมนาคม
ขนส่ง ทางรถไฟ ทางเรือ และการขยายตัวของอุตสาหกรรมในอนาคต

1.2 รถไฟ ให้มีการสำรวจเพื่อกำหนดแนวทางการก่อสร้างทาง
รถไฟ เชื่อมสักระหว่างจังหวัดระยอง บ้านท่าบลายตาพุด (ซึ่งอยู่ในเขตจังหวัดระยอง)
โดยให้การรถไฟแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม ร่วมกับสำนักผังเมือง และ
ให้เสร็จเพื่อบริการอุตสาหกรรมหลักภายในปี พ.ศ. 2527 และนอกจากนี้ยัง
ให้เร่งรัดการก่อสร้างทางรถไฟเชื่อมสายตะวันออกเข้ากับสายเหนือ และ
สายตะวันออกเฉียงเหนือ โดยไม่คำนึงถึงกรุงเทพมหานคร ให้เสร็จภายในปี
พ.ศ. 2528

1.3 ไฟฟ้า ให้การไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและส่วนภูมิภาค วางแผนงานการก่อสร้างสายส่งไฟฟ้าและสถานีจ่ายไฟฟ้าย่อย เพื่อรองรับการขยายตัวของอุตสาหกรรมในภูมิภาคนี้

1.4 ระบบสื่อสาร ให้มีการวางแผนการก่อสร้าง ชุมสายโทรศัพท์ และชุมสายโทรพิมพ์ โดยความรับผิดชอบขององค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย และการสื่อสารแห่งประเทศไทย

1.5 แหล่งน้ำ ให้กรมชลประทาน ศึกษาสำรวจ ออกแบบและก่อสร้างโครงการวางท่อส่งน้ำดิบจากอ่างเก็บน้ำตอกกรายไปยังสี่หีบ จาก อ่างเก็บน้ำตอกกรายไปยังบริเวณแหลมฉบัง ให้เร่งรัดการพัฒนาและก่อสร้าง อ่างเก็บน้ำหนองปลาไหล ให้ศึกษาสำรวจเพื่อเตรียมการพัฒนาอ่างเก็บน้ำหนองใหญ่ และให้วางแผนการใช้น้ำในลุ่มน้ำระยอง

2. การวางผังเมือง ให้สำนักผังเมืองวางพระราชกฤษฎีกากำหนด เขต เพื่อการวางและจัดทำผังเมืองรวมในพื้นที่บริเวณสี่หีบ - ระยอง

3. การพัฒนาท่าเรือน้ำลึก ให้การทำเรือแห่งประเทศไทย กระทรวงคมนาคม ปรับปรุงแผนงานการพัฒนาท่าเรือสี่หีบ ตามโครงการเงินกู้ธนาคารโลก เพื่อสนองความต้องการใช้ท่าเรือของอุตสาหกรรมหลัก รวมทั้งบริการสินค้าทั่วไป ในระยะแรกก่อนที่จะพัฒนาท่าเรือแหลมฉบัง

4. การพัฒนาอุตสาหกรรม มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

4.1 ให้กระทรวงอุตสาหกรรมวางแผนดำเนินงานตามโครงการ โซดาแอซ ณ ที่ใดที่หนึ่ง ในบริเวณบ้านหนองใหญ่ บ้านหน้าไร่ ในหุบเขาหรือ ถนนสุขุมวิท ในเขตปลอดภัยในราชการทหารหรือในบริเวณบ้านมาบชูดุค จังหวัด ระยอง โดยประสานงานกับสำนักผังเมือง นอกจากนี้ให้ศึกษาผลกระทบต่อ สิ่งแวดล้อมในบริเวณสี่หีบ - ระยอง

4.2 ให้กระทรวงอุตสาหกรรมศึกษาความเหมาะสม และ ดำเนินการก่อสร้างโครงการผลิตแอมโมเนียจากก๊าซธรรมชาติโดยเร็ว

4.3 ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนกำหนดให้

การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรม ในบริเวณสี่หีบ - ระยอง โดยให้ประสานงานกับสำนักผังเมือง

4.4 ให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เร่งรัดการจัดซื้อที่ดินบริเวณเขตนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และกำหนดการใช้ที่ดินสำหรับอุตสาหกรรมขนาดเล็ก ขนาดกลาง และอุตสาหกรรมเพื่อการส่งออกที่จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาสถานะมลพิษ

4.5 ให้การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน และสำนักผังเมืองร่วมกันศึกษาเพื่อกำหนดเขตนิคมอุตสาหกรรมในพื้นที่บริเวณสี่หีบ - ระยอง

4.6 ให้สำนักผังเมืองพิจารณากำหนดพื้นที่บริเวณสี่หีบ - ระยอง เพื่อให้กระทรวงมหาดไทยประกาศใช้บังคับพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 สำหรับควบคุมการก่อสร้างโรงงานอุตสาหกรรมต่าง ๆ และอาคารบ้านเรือนในชุมชนศูนย์กลาง

4.7 ให้สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ ศึกษาและกำหนดมาตรการและเงื่อนไขสำหรับการควบคุมสภาวะแวดล้อมสำหรับอุตสาหกรรมประเภทต่าง ๆ รวมทั้งโครงการทำเรือนิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง และสี่หีบ - ระยอง ก่อนที่จะอนุญาตให้ดำเนินการก่อสร้าง

4.8 ให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ประสานงานกับกระทรวงอุตสาหกรรม ในการกำหนดรูปแบบการรับซื้อ การจำหน่ายและการส่งเสริมให้เกษตรกร ใช้นุ้ยแอมโมเนียคลอไรด์ ซึ่งจะไต่จากโครงการโซดาแอซ ซึ่งอยู่ในโครงการพัฒนาทางภาคตะวันออก

ตอนที่ 2 เรื่องราวเกี่ยวกับโรงเรียนราษฎร์

ได้เสนอดังประวัติการจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ การดำเนินงานของโรงเรียนราษฎร์ ปัญหาของโรงเรียนราษฎร์ และสาเหตุการเลิกกิจการของโรงเรียนราษฎร์ มีรายละเอียดดังนี้

1. ประวัติการจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎร

เอกชนได้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามานานแล้ว นับตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยใช้ วัด วัง บ้าน เป็นสถานศึกษา มีภิกษุหรือเจ้านายในราชตระกูลเป็นผู้สอน จนถึงรัชสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชยุครุ่งศรีอยุธยา ได้มีคณะมิชชันนารีชาวฝรั่งเศส เข้ามายเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก และได้ขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตจัดตั้งโรงเรียนขึ้นเพื่อเผยแผ่ศาสนา ขณะเดียวกันก็สอนวิชาการแบบยุโรป เช่น คณิตศาสตร์ การก่อสร้าง ฯลฯ เรียกกันโดยทั่วไปว่า "โรงเรียนสามเณร" นับเป็นการจัดตั้งโรงเรียนราษฎรเป็นครั้งแรก ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ตอนต้น ได้มีคณะมิชชันนารีชาวอเมริกัน เข้ามายเผยแผ่ศาสนาอีกครั้งหนึ่ง ทำให้การดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนราษฎรกลับฟื้นฟูกิ่ง ในระยะนี้ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนสำหรับเด็กชาย เด็กหญิง โดยคณะมิชชันนารีและคนไทยในเขตมหานครและหัวเมือง เรียกว่า โรงเรียนเซนต์ศักดิ์ โรงเรียนนี้เป็นที่ยอมรับของประชาชนโดยทั่วไป เพราะได้นำวิทยาการสมัยใหม่หลายประการ มาดำเนินงานจัดการเรียนการสอน และได้แสดงผลงานจนเป็นที่ประจักษ์แก่สายตาประชาชน ต่อมาโรงเรียนเซนต์ศักดิ์ ได้เปลี่ยนชื่อ เป็นโรงเรียนบุศกุล อยู่ในความควบคุมดูแลตรวจตราของกระทรวงธรรมการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2525 : 4 - 5)

ในปี พ.ศ. 2461 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2520 : 16) พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดให้ตราพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎรเป็นครั้งแรก และได้มีการปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ของประเทศตลอดมา ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2475 รัฐบาลคณะต่าง ๆ ได้ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาเอกชนมากขึ้น จึงได้กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนไว้ในแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายรัฐธรรมนูญ แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ รวมทั้งคำแถลงนโยบายของรัฐบาล โดยจะส่งเสริมสนับสนุน และเปิดโอกาสให้เอกชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ทั้งนอกระบบการศึกษา

ดูแลของรัฐ การดำเนินงานได้เริ่มมีระเบียบแบบแผนที่แน่นอน โดยการออก
 ระเบียบการอุดหนุนโรงเรียนราษฎรพุทธศักราช 2479 เป็นครั้งแรก และในปี
 พ.ศ. 2480 ได้จัดสรรงบประมาณเพื่อการนี้ให้แก่โรงเรียนราษฎรปีละครั้ง โดย
 กำหนดให้ผู้จัดการหรือครูใหญ่ไปใช้ดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มี
 คุณภาพดี นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมฐานะของโรงเรียนด้วยการรับรองวิทยฐานะ
 ของโรงเรียนราษฎรเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2484 และยังได้ตราพระราชบัญญัติ
 โรงเรียนราษฎรอีกสองฉบับ คือ พระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2479 และ
 ฉบับ พ.ศ. 2497 ต่อมาในปี พ.ศ. 2512 ได้ตราพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชน
 เพื่อจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา และในปี พ.ศ. 2515 ได้มีการจัดตั้งสำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้น ทำหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการโรงเรียนราษฎร
 ให้ได้มาตรฐาน และอยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม ในปี พ.ศ. 2518 ได้ตราพระ-
 ราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร พ.ศ. 2518 เพื่อแก้ไขพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร
 พ.ศ. 2497 และในปัจจุบันนี้โดยยกเลิกพระราชบัญญัติวิทยาลัยเอกชนแล้ว และ
 ประกาศพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ขึ้นแทน ในปี พ.ศ. 2522 เนื่องจาก
 มีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนขึ้น ดูแลและรับผิดชอบเกี่ยวกับ
 กิจการโรงเรียนราษฎร

ดังนั้นโรงเรียนราษฎรจึงได้ชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "สถานศึกษาเอกชน"
 แต่ในปัจจุบันโดยทั่วไปก็ยังคงเรียกว่า โรงเรียนราษฎรและสถานศึกษาเอกชน เพราะ
 ยังนิยมทั้งสองชื่อ

2. การดำเนินงานของโรงเรียนราษฎร

มนุษย์ ชันชบุญ และบรรจง ศศิธรางกูร (2519: 21) ได้กล่าวเกี่ยวกับ
 การดำเนินงานของโรงเรียนราษฎร พอสรุปได้ดังนี้

โรงเรียนราษฎรทั่วไปจะดำเนินการไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ต้องทำ
 หน้าที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. หน้าที่สอน

โรงเรียนราษฎร์เป็นสถานศึกษา หน้าที่ของสถานศึกษา คือ สอน จึงเป็นหน้าที่โดยตรงอันถนัดของโรงเรียนที่จะสอนนักเรียนตามหลักสูตรที่กำหนดไว้ โรงเรียนจะดีหรือไม่ดีนั้นขึ้นอยู่กับคุณภาพของการสอน เพราะพฤติกรรมทางการสอนมีความสัมพันธ์และมีผลกระทบโดยตรงกับตัวนักเรียน

2. หน้าที่นิเทศ

หน้าที่นี้เกี่ยวกับนักเรียนทางอ้อม เพราะการนิเทศเป็นการให้บริการที่ถี่แก่ครู โดยถือหลักว่า เมื่อพัฒนาครูใหม่มีความรู้ความสามารถในการสอนแล้ว ผลก็จะเกิดแก่ตัวเด็กด้วย ดังนั้นโรงเรียนราษฎร์ควรจะได้จัดตั้งครูฝ่ายนิเทศขึ้น

3. หน้าที่จัดการ

หน้าที่งานนี้ ได้แก่ บริหารธุรการต่าง ๆ รวมทั้งงานการเงิน การบำรุงรักษาอาคารสถานที่ การพัสดุครุภัณฑ์ เป็นต้น

4. หน้าที่บริการพิเศษ

เป็นงานเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักเรียนโดยตรง ได้แก่ การบริการทางพลานามัย บริการอาหารกลางวัน บริการแนะแนว กิจกรรมเสริมหลักสูตร ฯลฯ ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่สำคัญยิ่งในฐานะที่โรงเรียนทำหน้าที่แทนบิดา มารดา ของนักเรียน

5. หน้าที่บริหารทั่วไป

เป็นงานทั่วไปที่ส่งเสริมให้งานทั้งหมดของโรงเรียนดำเนินไปอย่างมีระบบ มีระเบียบแบบแผน และมีประสิทธิภาพ โดยมากเกี่ยวกับงานด้านประชาสัมพันธ์ งานควบคุม ฯลฯ

3. ปัญหาของโรงเรียนราษฎร์

ก๊อ สวัสดิทพาดิชย์ (2513 : 9) โก้ลล่าวถึง ปัญหาของโรงเรียนราษฎร์ พอสรุปได้ว่า โรงเรียนราษฎร์มักประสบปัญหาทั้งต่อไปนี้ คือ

1. ค่าใช้จ่ายของโรงเรียนราษฎร์สูงขึ้น
2. การเก็บเงินค่าเล่าเรียนไม่ไคผลเต็มเม็ดเต็มหน่วย
3. โรงเรียนราษฎร์ประเภทต่าง ๆ แข่งขันกันมากขึ้น
4. ประชาชนเรียกร้องให้โรงเรียนราษฎร์ปรับปรุงคุณภาพอยู่ตลอดเวลา
5. ครูโรงเรียนราษฎร์เรียกร้องให้โรงเรียนช่วยเหลือด้านสวัสดิการและการเงินเพิ่มขึ้น
6. โรงเรียนราษฎร์ถูกกฎหมายบังคับ ไม่ให้ใช้ความคิดริเริ่มในค่านต่าง ๆ ไคเต็มที่

ปัญหากล่าวนี้ทำให้โรงเรียนเล็กเสียเปรียบโรงเรียนใหญ่ โรงเรียนในชนบทเสียเปรียบโรงเรียนในเมืองใหญ่ โรงเรียนคุณภาพต่ำเสียเปรียบโรงเรียนที่มีคุณภาพสูง และกล่าวโดยทั่วไปโรงเรียนราษฎร์เสียเปรียบโรงเรียนรัฐบาลแทบทุกประการ ผลสืบเนื่องของปัญหาเหล่านี้อาจทำให้โรงเรียนราษฎร์ที่มุ่งหวังผลกำไรตกอยู่ในฐานะลำบากมากขึ้น

4. สาเหตุการเลิกกิจการของโรงเรียนราษฎร์

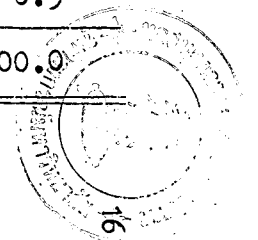
การเลิกกิจการของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญนั้น มีสาเหตุหลายประการด้วยกัน ดังปรากฏในตารางที่ 1 ต่อไปนี้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียนราษฎร์สายสามัญเล็กมัธยมศึกษาโดยจำแนกตามสาเหตุที่เล็กมั
ในปีการศึกษา 2519 - 2523

เหตุผลที่ขอเล็กมั	ส่วนกลาง		ส่วนภูมิภาค		รวม	
	จำนวนร.ร.	รอยละ	จำนวนร.ร.	รอยละ	จำนวนร.ร.	รอยละ
1. ชากทุน	49	32.0	181	74.0	230	57.4
2. จำนวนนักเรียนลดลง	27	18.0	34	14.0	61	15.2
3. ไม่ประสงค์ดำเนินการต่อ	21	14.0	23	9.0	44	11.0
4. ถูกเวนคืนที่ดินนาคัดผ่าน	23	15.0	-	-	23	6.2
5. เปลี่ยนไปดำเนินการอื่น	6	4.0	3	1.0	9	2.2
6. เปลี่ยนเป็นโรงเรียนระดับสูงและอาชีวศึกษา	8	5.0	1	0.4	9	2.2
7. เกือบขาดรวมเนียมการเรียนได้ไม่ครบ	5	4.0	3	1.2	8	2.2
8. ทำนิตพระราชบัญญัติลูกถอนใบอนุญาต	7	5.0	-	-	7	1.8
9. โอนกิจการให้รัฐ	4	2.0	1	0.4	5	1.3
10. ประสบอัตรภัย	2	1.0	-	-	2	0.5
รวม	152	38.19	246	61.81	398	100.0

แหล่งที่มา ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ตอนที่ 3 ตัวแปรซึ่งมีผลต่อสถานภาพทางการศึกษา

บทความหรือข้อคิดเห็นที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรต่าง ๆ ที่ซึ่งมีผลต่อสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขนาดของบริเวณโรงเรียน

โดยมีผู้กำหนดขนาดของบริเวณหรือพื้นที่ทั้งหมดของโรงเรียนมัธยมศึกษาไว้อย่างต่าง ๆ กัน พอจะสรุปได้ดังนี้

ปริญญ์ อังสุสิงห์ (2521 : 16) ได้กล่าวว่า "โดยทั่วไปแล้วโรงเรียนมัธยมศึกษากำหนดพื้นที่พื้นที่ 25 ไร่ต่อนักเรียน 100 คน ถ้าเพิ่มนักเรียนอีก 100 คนให้เพิ่มขึ้นที่อีก 2.5 ไร่ ไปเรื่อย ๆ จนกว่าจะถึงกำหนดสูงสุดที่กำหนดให้ เช่น ถ้าต้องการใหม่นักเรียน 1,000 คน ต้องมีพื้นที่ 47.5 ไร่ เป็นต้น"

วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 30) ได้กล่าวเกี่ยวกับขนาดบริเวณโรงเรียนว่า โรงเรียนระดับอำเภอควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 35 ไร่ ส่วนโรงเรียนระดับจังหวัดควรมีเนื้อที่ไม่น้อยกว่า 10 ไร่

ส่วนในคานทางประเทศ Reader (1955 : 249) ได้ให้หลักเกณฑ์ว่า ขนาดรูปร่างและภูมิประเทศควรมีมาตรฐาน คือ มีเนื้อที่มากสำหรับสร้างอาคารสนามฟุตบอล สวนพฤกษศาสตร์ และจำนวนนักเรียนที่เพิ่มต่อไป โรงเรียนมัธยมศึกษาต้องมีเนื้อที่ 25 ไร่ขึ้นไป และควรเพิ่ม 2.5 ไร่ต่อนักเรียนทุก ๆ 100 คน พื้นที่ควรมีลักษณะกว้างขวางดูยาวในอัตราส่วน 2 ต่อ 3 หรือ 3 ต่อ 4 หรือ 4 ต่อ 5 สภาพอากาศควรโล่งพื้นที่ ไม่สองปรับปรุงมากนัก

2. ห้องเรียน

สมบุญ วรรณภักขและคณะ (2505 : 191) ได้กล่าวเกี่ยวกับห้องเรียนไว้ดังนี้

1. รูปร่างของห้องเรียนควรเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า
2. ขนาดของห้องเรียนควรมีขนาดเหมาะสมกับจำนวนนักเรียน ควรมีอัตราเฉลี่ยพื้นที่ของห้องเรียนระหว่าง 1.50 - 2.00 ตารางเมตรต่อนักเรียน 1 คน

และอัตราเฉลี่ยที่วางในห้องเรียนควรเป็น 5 - 8 ลูกบาศก์เมตรต่อนักเรียน 1 คน ฉะนั้นห้องเรียนขนาด 6x8 เมตร หรือ 7x9 เมตร ควร จุ้นักเรียนได้ 30 - 40 คน

3. การถ่ายเทอากาศ ควรจัดให้มีช่องลม และประตูหน้าต่าง ให้เพียงพอ

4. ควรจัดแสงสว่างให้พอดี ถูกทาง โดยเข้าทางชายมือของ ห้องเรียน ควรให้มีแสงสว่างเฉลี่ยประมาณ 30 ฟุต - แคนเดิล

5. อุณหภูมิของห้องพอเหมาะ ประมาณ 27 - 30 องศา เซนติเกรด

6. ควรทำประตูหน้าต่าง เพื่อให้แสงสว่างเข้าได้โดยไม่มีสิ่ง ปิดบัง ควรเป็น 1 ใน 4 ของเนื้อพื้นที่ห้องเป็นอย่างน้อย

7. บริเวณใกล้เคียงโรงเรียน โดยรอบอาคารเรียน ไม่ควรปลูกต้นไม้ใหญ่ ในระยะ 8 เมตร เพื่อมิให้บังแสงสว่างและขัดขวาง การระบายอากาศ

สำหรับโรงเรียนราษฎรนั้น กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน 2520 : 49) โลกกล่าวเกี่ยวกับห้องเรียนไว้ว่า

ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในห้องเรียนที่มีพื้นที่ 48 ตารางเมตร ให้ บรรรจุนักเรียนได้ไม่เกิน 45 คน ถ้ามีเนื้อที่เพิ่มขึ้นจาก 48 ตาราง- เมตร ให้บรรจุเพิ่มขึ้นได้อีก โดยถือเกณฑ์ 1 ตารางเมตร ต่อนักเรียน 1 คน ทั้งนี้ ในห้องหนึ่ง ๆ ต้องไม่เกินสูงสุด 54 คน ในกรณีที่มี พื้นที่ต่ำกว่า 48 ตารางเมตร ให้หักพื้นที่ของห้องเป็นทวิาง 3 ตาราง- เมตร ที่เหลือให้บรรรจุนักเรียน โดยถือเกณฑ์ 1 ตารางเมตร ตอ นักเรียน 1 คน ถ้ามีเศษเกินครึ่ง ให้ถือวว่าเป็น 1 ตารางเมตร

และในต่างประเทศ Edmonson, and others (1957:128) โลกกล่าวว่า "ห้องเรียนปกติควรมีขนาดใหญ่จุนักเรียนได้ 30 ถึง 40 คน

แอมบาศมีบางห้องจุได้ 40 ถึง 50 คน ขนาดของห้องนี้เปลี่ยนแปลงไปตามขนาดของโรงเรียน โรงเรียนที่รับนักเรียนน้อยกว่า 300 คน ห้องเรียนอาจมีขนาดเล็กลง"

นอกจากนี้ John Jarolimek (1976 : 58 - 62) ยังได้กล่าวถึงการจัดห้องเรียนที่ดี ว่าต้องคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้ คือ

1. ต้องส่งเสริมพัฒนาการทางกายใจ
2. คำนึงถึงสิ่งอำนวยความสะดวกเพื่อให้บรรลุจุดหมายในการสอน
3. ต้องส่งเสริมความสามารถทางสติปัญญา และทางร่างกายอย่างเต็มที่
4. ต้องส่งเสริมทักษะและความสามารถของผู้เรียนอย่างถูกต้อง
5. ต้องส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักรับผิดชอบในการจัดห้องเรียน
6. ต้องเกิดความอบอุ่นใจในการที่นักเรียนได้ทำงานร่วมกับครู
7. ให้นักเรียนมีเจตคติที่ดีต่อห้องเรียน

3. ห้องพักครู มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงไว้หลายท่าน เช่น

วิจิตร วรุตบางกูร (2524 : 242 - 243) ได้กล่าวถึงห้องพักครูพอสรุปได้ว่า ห้องพักครู หมายถึง บริเวณนอกห้องเรียนที่ครูใช้พักผ่อน เตรียมการสอน พบปะสังสรรค์ซึ่งกันและกัน ในบางกรณีอาจเป็นที่รับประทานอาหารของครูด้วย หากจัดให้ครูรับประทานอาหารแยกจากนักเรียน บริเวณห้องพักครูขึ้นอยู่กับระบบการจัดสอนของโรงเรียน ถ้าครูถูกกำหนดให้สอนในห้องหนึ่งทั้งวัน ห้องเรียนควรมีบริเวณให้ครูได้เตรียมการสอนได้ ถ้าครูสอนเป็นรายชั่วโมง ห้องพักครูก็มีความจำเป็นมาก

บุญชู สาธร (2519 : 380) ได้กล่าวถึงห้องพักครู สรุปได้ว่า ห้องพักครู อาจจัดไว้ติดกับสำนักงานครูใหญ่ หรือสำนักงานธุรการก็ได้ แต่ไม่ควรอยู่ร่วมกับห้องครูใหญ่ หรือสำนักงานธุรการ เพราะครูจะอึดอัด ครูทุกคนควรมีโต๊ะทำงาน และกุหนั่งสี่ส่วนตัว ไม่ควรนั่งรวมกันรอบโต๊ะสี่เหลี่ยมขนาดใหญ่ เพราะครูจะไม่มีโอกาสพักผ่อนเวลาสอนเลย ถ้าเป็นไปได้ควรจัดให้มีพักผ่อนอย่างพอเพียงสำหรับครูทุกคน เพราะประเทศไทยอากาศร้อน

4. ห้องพยาบาล มีผู้กล่าวถึงเรื่องห้องพยาบาลไว้ อย่างเช่น

กัญญา สาร (2519 : 379) ได้กล่าวถึงห้องพยาบาล สรุปได้ว่า
ห้องพยาบาล ควรตั้งอยู่กับหอธุรการ ใช้สำหรับการนอนพักของนักเรียนที่ป่วย
กะทันหัน อยู่ติดกับหอธุรการเพื่อความสะดวกในการดูแล ทางเข้าออกของห้อง
พยาบาลควรเป็นอิสระ เช่น เขาโดยตรงมาจากสนามของโรงเรียนเล็กได้ ควร
มีห้องนำพร้อมทวยสวมและอ่างล้างมือ มีตู้ยา ที่อยู่ในความดูแลของพยาบาล ควร
มีที่วัดสวนสูงและเครื่องชั่งน้ำหนักทวย ห้องพยาบาลควรโปร่ง และมีแสงสว่าง
พอสมควร อาจมองเห็นภายในห้องได้ โดยมองจากฝ่ายธุรการ เพื่อดูแลได้สะดวก
เวลาครูพยาบาลไม่อยู่

นอกจากนี้ Young (1953 : 75) ยังได้กล่าวถึงห้องพยาบาล
ว่า "ห้องพยาบาลมีขนาดขึ้นอยู่กับขนาดโรงเรียน คือ จาก 250 ตารางฟุต
สำหรับโรงเรียนเล็ก ถึง 1,200 ตารางฟุต สำหรับโรงเรียนใหญ่ ในห้อง-
พยาบาลควรประกอบด้วยที่นั่งรอ พักผ่อน ที่สำหรับตรวจและรักษา ควรมีอ่าง-
ล้างมือ ห้องนำและห้องสวม"

5. ห้องธุรการ มีนักการศึกษาได้กล่าวถึงห้องธุรการไว้ เช่น

กัญญา สาร (2519 : 379) ได้กล่าวเกี่ยวกับห้องธุรการไว้ว่า
ห้องธุรการเป็นศูนย์ประสานที่สำคัญที่สุดของโรงเรียน ผู้บริหารการศึกษาควรเอาใจใส่
และดูแลให้เป็นศูนย์ที่มีประสิทธิภาพ เพราะนอกจากจะต้องประสานงานภายในโรงเรียน
แล้ว บุคคลภายนอกที่เข้ามาติดต่อกับโรงเรียนจะต้องเข้ามาที่สำนักงานก่อนทวย ควร
ตั้งอยู่ตรงกลางที่ใกล้กับทางเข้าบริเวณโรงเรียนที่สุด เพื่อความสะดวกในการติดต่อ
งานต่าง ๆ

และ Young (1953 : 75) ได้เสนอเกณฑ์ ห้องธุรการไว้ว่า
ควรเป็นห้องเฉพาะ และมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 30 ตารางเมตร

6. ห้องปฏิบัติการวิชาวิทยาศาสตร์ เป็นห้องที่มีความสำคัญสำหรับการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์มาก มีผู้กล่าวถึงไว้ เช่น

Young (1953 : 74) ได้ศึกษาและกำหนดพื้นที่ก่อนนักเรียน 1 คน ของห้องวิทยาศาสตร์ทั่วไป เท่ากับ 25 ตารางฟุต วิชาวิทยาศาสตร์ 25 ตารางฟุต ฟิสิกส์ 35 ตารางฟุต และเคมี 35 ตารางฟุต

Engelhardt, and others (1949 : 29) ได้เขียนไว้ในหนังสือเรื่อง Planning Secondary School Buildings ว่า ห้องปฏิบัติการวิทยาศาสตร์ ควรมีพื้นที่ก่อนนักเรียน 1 คนเท่ากับ 35 ถึง 40 ตารางฟุต

7. โรงอาหาร

สำหรับโรงอาหารนี้ เอ็ด มุสสะเกษ พงสกุล (2496 : 45) ได้กล่าวว่า "โรงอาหาร ควรสร้างขึ้นโดยเฉพาะแห่งหนึ่ง แยกต่างหากจากอาคารเรียน หรือจัดสร้างใช้ร่วมกับหอประชุม มีความกว้างยาว เพียงพอกับจำนวนนักเรียน มีครุภัณฑ์พร้อมและพอเพียง มีความสะอาดเรียบร้อยอยู่เสมอ" นอกจากนี้ควรคิดแปลงใช้ประโยชน์อย่างอื่นได้อีกด้วย

8. ห้องสุขาหรือห้องส้วม

ในเรื่องจำนวนส้วมนั้น คาร์ม มัชยมนันท์ (2509 : 53) ได้กำหนดว่า จำนวนส้วมของนักเรียนควรมี 1 ที่ ต่อจำนวนนักเรียน 20 คน และส้วมของครูกับนักเรียน ควรแยกจากกัน ส้วมสำหรับครูควรอยู่ติดกับห้องพักครูภายในอาคารเรียน

นอกจากนี้ในต่างประเทศ Seoger (1961 : 22) ได้เสนอว่า ส้วมนักเรียนหญิงควรมี 1 ที่ ต่อจำนวนนักเรียน 40 คน นักเรียนชายควรมีส้วม 1 ที่ และที่ปัสสาวะ 1 ที่ ต่อจำนวนนักเรียน 50 คน

9. แหล่งน้ำดื่ม ในเรื่องแหล่งน้ำดื่มมีความจำเป็นสำหรับโรงเรียนมาก ศูนย์วิจัยและพัฒนากการก่อสร้าง (สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์ประยุกต์แห่งประเทศไทย 2517: 3) เสนอว่า น้ำดื่มควรเป็นน้ำสะอาด เช่น น้ำประปา น้ำฝน น้ำบาดาล โดยจัดให้ได้ถึงอิสระและชนิดที่ดื่มประปา ซึ่งใช้ระบบเก็บน้ำฝนและน้ำธรรมชาติ

สำหรับต่างประเทศ Young (1953: 76) ได้เสนอแนะว่า ควรให้น้ำพุสำหรับดื่มในอาคารเรียนชั้นละ 1 ที่หรือน้ำพุดื่ม 1 ที่ ต่อจำนวนนักเรียน 75 คน

10. การวัดผล เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับครูที่ทำการสอน ประโยชน์ของการวัดผลนั้น ยัง พิทยานิยม (2523: 6 - 7) ได้กล่าวไว้ ซึ่งพอสรุปได้ว่า

1. ทางคานนักเรียน ช่วยให้นักเรียนรูว่าตนเอง เก่ง อ่อน ในวิชาใด ควรปรับปรุงตนเองอย่างไร
2. ทางคานครูผู้สอน ทำให้ครูทราบว่าการสอนในชั้นเรียนนั้น เป็นอย่างไร
3. ทางคานผู้บริหาร ช่วยให้ทราบว่า ควรแก้ไข ปรับปรุง การบริหารงานของสถานศึกษาอย่างไร
4. ทางคานแนะแนว ช่วยให้ทราบข้อมูลที่จะไปใช้แก้ปัญหาของนักเรียน
5. ทางคานการวิจัย ช่วยให้ทราบเกี่ยวกับการสอนของครู การปรับปรุงหลักสูตรโครงการสอน ฯลฯ เพื่อจะได้วินิจฉัยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

11. นักเรียนที่จบการศึกษาชั้นสูงสุด

จำนวนนักเรียนที่สอบได้หรือสำเร็จการศึกษา ในโรงเรียนราษฎร์ ประเภทสายสามัญ ชั้น ม. 3 , ม.ศ. 3 และ ม.ศ. 5 ของปีการศึกษา 2523 มีแสดงในตารางที่ 2 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนที่สอบไล่หรือสำเร็จการศึกษาชั้นสูงสุด
ระดับมัธยมศึกษาสายสามัญ ปีการศึกษา 2523 ในเขต
ภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร (กทม.)

ชั้น	ภูมิภาค			กทม.		
	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม
ม.3	24358	19184	43542	10796	11598	22394
ม.ศ.3	26262	19761	46023	10419	11011	21430
ม.ศ.5	8041	5513	13554	2038	2030	4068

ที่มา แผนกสถิติ ฝ่ายแผนงาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน

ตอนที่ 4 งานวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาเอกชนและสถานภาพทางการศึกษา

รายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเอกชน มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ในปี พ.ศ. 2514 กุหลาบ บันลายนาค (2514 : 130 - 133) ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดของโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดสอนถึงชั้น ม.ศ.5 ในจังหวัดพระนคร-ธนบุรี ปีการศึกษา 2513 โดยใช้แบบสำรวจสภาพห้องสมุด แบบสัมภาษณ์บรรณารักษ์ และแบบสอบถามครูใหญ่ บรรณารักษ์ รวมทั้งครูหมวดวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยปรากฏดังนี้ คือ

1. สภาพของห้องสมุดโรงเรียนราษฎร์ เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรฐานขั้นต่ำของห้องสมุดมัธยมศึกษา ปรากฏว่า ขนาดของห้องสมุดส่วนใหญ่ค่อนข้างคับแคบ วัสดุภัณฑ์ของห้องสมุด ส่วนใหญ่มีไม่เพียงพอ อุปกรณ์และโสตทัศนวัสดุในห้องสมุด ส่วนใหญ่ยังไม่ไ้มาตรฐานขั้นต่ำ วัสดุสิ่งพิมพ์ส่วนมากมีจำนวนหนังสือไม่ไ้มาตรฐานขั้นต่ำ แต่มีวารสารและหนังสือพิมพ์ไ้มาตรฐานขั้นต่ำ บุคลากร ยังขาดบรรณารักษ์ที่มีวุฒิทางบรรณารักษศาสตร์มาก และจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอในการดำเนินงาน

2. ความคิดเห็นของครูใหญ่ บรรณาธิการและครูหมวดวิชาต่าง ๆ เกี่ยวกับสภาพของห้องสมุด ปรากฏว่า อาคารสถานที่สภาพทั่วไปปานกลางแต่ค่อนข้างคับแคบ บุคลากรบรรณาธิการ ไม่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์และไม่รับผิดชอบในงานที่ทำ และจำนวนเจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอ หนังสือที่กองการมีน้อยไม่สอดคล้องกับผู้ใช้ มีสภาพเก่าล้าสมัย การจัดระเบียบห้องสมุดยังไม่เหมาะสม

3. ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของห้องสมุดของครูใหญ่ บรรณาธิการ และครูหมวดวิชาต่าง ๆ ต่างเห็นความสำคัญของห้องสมุดแต่ละแห่งอยู่ในระดับปานกลาง

ในปี พ.ศ. 2517 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2519 : 2 - 11) ได้สำรวจมาตรฐานของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญศึกษาทั่วราชอาณาจักร เมื่อปีการศึกษา 2517 โดยใช้เกณฑ์พิจารณาซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญทางการศึกษา 7 ลักษณะดังนี้

1. นักเรียน พิจารณาเกี่ยวกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
2. ครู พิจารณาเกี่ยวกับวุฒิครู ประสบการณ์ เงินเดือน อัตราครูต่อนักเรียน อัตราการสอนของครู
3. การเงิน พิจารณาเกี่ยวกับความสมดุลย์ของรายรับ - รายจ่าย
4. อาคารสถานที่ พิจารณาเกี่ยวกับอาคารเรียน บริเวณโรงเรียนและห้องประกอบจำเป็นอื่น ๆ
5. อุปกรณ์การสอน พร้อมทั้งการใช้อุปกรณ์
6. การบริหาร
7. โปรแกรมการจัดกิจกรรมของ นักเรียน

โดยจำแนกโรงเรียนราษฎร์เป็น 3 ระดับ คือ ระดับมาตรฐานดี ปานกลาง พอใช้ จากผลการวิจัยพบว่า มีโรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในระดับมาตรฐานดี 315 โรง คิดเป็นร้อยละ 15.70 ระดับปานกลาง 1,290 โรง คิดเป็นร้อยละ 64.71 ระดับพอใช้ 401 โรง คิดเป็นร้อยละ 19.99 โรงเรียนที่มาตรฐานดีเหล่านี้ ส่วนมาก

อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในต่างจังหวัดแล้ว จะอยู่ในอัตราส่วน 23 : 12 โรงเรียนราษฎร์ที่มีมาตรฐานปานกลาง ส่วนมากจะเป็นโรงเรียนในต่างจังหวัด ซึ่งเมื่อคิดเทียบกับโรงเรียนในกรุงเทพมหานครแล้ว จะอยู่ในอัตราส่วน 18 : 21 นอกจากนี้ยังพบว่า โรงเรียนราษฎร์ที่อยู่ในมาตรฐานดี เป็นโรงเรียนที่เก็บค่าเล่าเรียนในอัตราสูงตามที่ราชการกำหนดคือ คือ เก็บปีละ 800 ถึง 1,200 บาท

ในปี พ.ศ. 2518 ยาจิก กิจขุนวงศ์ (2518 : 74 - 75) ได้ทำการสำรวจปัญหาด้านสวัสดิการของครูโรงเรียนราษฎร์ ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2518 พบว่า

1. สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปของครูโรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ (61.99%) อาศัยอยู่ในบ้านเช่า
2. ฐานะทางเศรษฐกิจของครูโรงเรียนราษฎร์ ส่วนใหญ่ (51.64%) ใ้ได้รับเงินเดือน 1,001 - 1,500 บาท ซึ่งนับว่าอยู่ในระดับต่ำ
3. ด้านสวัสดิการและหลักประกันทางอาชีพครูที่ได้รับจากโรงเรียน ส่วนใหญ่ (45.60%) ต้องทำการสอนสัปดาห์ละ 21 ชั่วโมงขึ้นไป
4. บริการด้านสวัสดิการของโรงเรียนราษฎร์ โรงเรียนส่วนใหญ่ (64.22%) ได้จัดห้องพักรวมให้ครูที่ว่างจากการสอน บริการด้านการรักษาพยาบาลมีน้อยมาก คือ โรงเรียนจักษยาประจำบ้าน บริการแก่ครูอย่างเต็มที่เท่านั้น โรงเรียนส่วนใหญ่ (70.12%) ได้ช่วยเหลือบุตรครูโดยการยกเว้นค่าเล่าเรียน (61.99%) ส่งเสริมความรู้ของครูโดยส่งครูเข้าอบรมวิชาการต่าง ๆ แต่ส่วนใหญ่ (35.30%) มีค่าใช้จ่ายเลี้ยงชีพแก่ครูในการอบรมดังกล่าว คงจ่ายเฉพาะค่าธรรมเนียมในการอบรมเท่านั้น ครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่ (76.93%) ต้องจ่ายเงินค่าวัสดุอุปกรณ์การสอนเอง และครูส่วนใหญ่ (64.22%) เมื่อมีปัญหาทางวิชาการมักปรึกษาเพื่อนครูด้วยกัน

ในปี พ.ศ. 2519 รุจี โปธิปฐม (2519 : 82- 84) ได้ทำการสำรวจ ปัญหาครูโรงเรียนราษฎร์เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2519 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาที่ผลต่อการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนราษฎร์ในเขตพญาไท ผลการวิจัย ปรากฏว่า ครูโรงเรียนราษฎร์ส่วนใหญ่มีวุฒิ ป.ม. หรือเทียบเท่า ผู้ที่ไม่มีวุฒิทางครูมีเพียงส่วนน้อย ครูส่วนมากมีชั่วโมงการสอนมาก รู้สึกหนักใจ เกี่ยวกับการสอนและสอนในวิชาที่ไม่ถนัด มีฐานะทางเศรษฐกิจค่อนข้างต่ำ โดยมีรายได้ที่ค่อนข้างต่ำอย่างประหยัด มีความสัมพันธ์กับครูใหญ่พอสมควร และความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานสนิทสนมกันเป็นส่วนมาก ไม่มีความมั่นคงในอาชีพเท่าที่ควร จะขึ้นอยู่กับเจ้าของโรงเรียนและสวัสดิการมีพอใช้เท่านั้น ครูส่วนมากต้องศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง แต่มีอุปสรรคเรื่องฐานะทางเศรษฐกิจ และไม่มีเวลาว่างพอ

ในปี พ.ศ. 2520 คณะจารย์ แผนกวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2520 : 20) ได้ทำการวิจัย ปัญหาการบริหารงานของโรงเรียนเอกชนในกรุงเทพฯ การใช้บุคลากรประกอบการเรียนการสอน โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนทุกระดับ ในกรุงเทพมหานคร และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผลปรากฏว่า

1. โรงเรียนเอกชนส่วนมากจะมีอุปสรรคใช้ประกอบการสอน
2. โรงเรียนเอกชนส่วนมากใช้เงินของโรงเรียนซื้ออุปกรณ์การสอนให้ครูใช้ประกอบการสอน แต่เนื่องจากวัสดุในการทำอุปกรณ์การสอนมีราคาแพง ผู้บริหารจึงมีความกังวลที่จะให้หน่วยงานที่เหนือกว่าสนับสนุนในด้านการเงินให้แก่โรงเรียน
3. ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนส่วนใหญ่ ให้การสนับสนุนและมีนโยบายส่งเสริมให้ครูใช้วัสดุที่สนับสนุนช่วยประกอบการสอน
4. โรงเรียนเอกชนส่วนมาก จะขาดศูนย์บริการทางวัสดุที่สนับสนุนอุปกรณ์ประจำโรงเรียน

5. ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ยังมีความรู้ในเรื่องการทำและการใช้
 โสตทัศนวัสดุน้อย ควรได้มีการช่วยเหลือในด้านหนังสือคู่มือการผลิต การใช้
 ผู้แนะนำในการทำและการใช้โสตทัศนวัสดุอุปกรณ์

6. ครูผู้สอนในโรงเรียนเอกชน ส่วนมากมีชั่วโมงการสอนมาก ทำให้
 ไม่มีเวลาในการทำโสตทัศนวัสดุได้เพียงพอ

ในปี พ.ศ. 2521 ปาน กิมปี (2521: 78 - 79) ได้ศึกษาการ
 ศึกษาผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษาตอนปลายสายสามัญศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์
 โดยศึกษาในปีการศึกษา 2517 , 2518 และ 2519 สุ่มมา 18 โรงเรียน
 ทั่วกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา ได้ศึกษาต่อสถาบันการศึกษาของรัฐ
 ร้อยละ 27.37 สถาบันการศึกษาของเอกชนร้อยละ 15.60 มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 รวมทั้งผู้ประกอบการอาชีพด้วย ร้อยละ 50.13 ประกอบอาชีพอย่างเกี่ยว 1.79
 ว่างงานร้อยละ 1.09 และอื่น ๆ ร้อยละ 1.02 ของผู้สำเร็จการศึกษาประโยค
 มัธยมศึกษาตอนปลาย

2. การศึกษาต่อระดับปริญญาของรัฐ มีผู้ศึกษาต่อที่ จุฬาลงกรณ์มหา-
 วิทยาลัยมากที่สุด ประเภทวิชาที่สอบเข้าได้มากที่สุด คือ วิชาวิทยาศาสตร์ ส่วนผู้ที่
 ศึกษาต่อที่มหาวิทยาลัยรามคำแหง เรียนคณะบริหารธุรกิจเป็นอันดับหนึ่ง และคณะ
 ศึกษาศาสตร์เป็นอันดับสุดท้าย

3. อาชีพที่ผู้สำเร็จการศึกษาประกอบมาก คือ พนักงานบริการ ส่วนใหญ่
 ผู้ประกอบอาชีพสังกัดอยู่กับเอกชน และรายได้ขั้นต่ำต่อเดือนประมาณ 950 บาท

4. จำนวนผู้เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาของรัฐ แผนกวิชาวิทยาศาสตร์
 มาจากโรงเรียนราษฎร์ระดับที่ มากกว่าระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ
 ความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนแผนกศิลปะและทุกแผนกไม่มีความแตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบจำนวนผู้ประกอบการอาชีพ ผู้สำเร็จประโยคมัธยมศึกษา
 ตอนปลายจากโรงเรียนราษฎร์ระดับที่ ประกอบอาชีพน้อยกว่าผู้สำเร็จจากโรงเรียน
 ราษฎร์ระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

ในปี พ.ศ. 2521 ปีเดียวกันนี้ ประทีป เอี่ยมศิริ (2521:61 - 63) ได้ศึกษาสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์สายสามัญศึกษาในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2521 โดยจำแนกตามระดับการศึกษาและมาตรฐานของโรงเรียน ผลการวิจัย ปรากฏดังนี้

1. สถานภาพทางการเงินโดยทั่วไปของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2521 เมื่อเปรียบเทียบรายรับทั้งสิ้นกับรายจ่ายทั้งสิ้น ปรากฏว่า โดยเฉลี่ยโรงเรียนราษฎร์มีกำไรร้อยละ 23 ของรายรับทั้งสิ้น และพบว่าโรงเรียนราษฎร์ร้อยละ 96 มีกำไร
2. การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดทำการสอนทุกระดับ ปรากฏว่า สถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์ระดับอนุบาลมั่นคงมากที่สุดและโรงเรียนระดับประถมศึกษามั่นคงน้อยที่สุด
3. การศึกษาเปรียบเทียบสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนราษฎร์ที่เปิดทำการสอนระดับเดียวกันในมาตรฐานที่ ปานกลาง และต่ำ ปรากฏว่า ระดับอนุบาลและประถมศึกษาสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนมาตรฐานดี มีความมั่นคงทางการเงินมากที่สุด แต่ระดับมัธยมศึกษาสถานภาพทางการเงิน โรงเรียนมาตรฐานปานกลางมีความมั่นคงทางการเงินมากที่สุด
4. การศึกษาและเปรียบเทียบสถานภาพทางการเงินของโรงเรียนที่มีมาตรฐานต่างกัน ปรากฏว่า โรงเรียนมาตรฐานดีของทุกระดับ การศึกษามีสถานภาพทางการเงินมั่นคงมากที่สุด

ในปี พ.ศ. 2522 นุชรินทร์ พันธ์ขาว (2522: 95 - 97) ได้ศึกษาการใช้สื่อการสอนในการสอนภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร ซึ่งปรากฏผลการวิจัยดังนี้

1. ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนตอบตรงกันว่า สื่อการสอนที่มากที่สุดใช้ในโรงเรียนคือกระดานคำ หนังสืออ้างอิงประกอบบทเรียน หนังสือพิมพ์ วารสารต่าง ๆ รูปภาพ

และไมโครโฟน เครื่องขยายเสียง ผู้บริหารเห็นว่าผู้สอนภาษาไทยทำสื่อการสอน
ขึ้นใช้เอง หรือผู้สอนช่วยทำให้มากที่สุด ส่วนผู้สอนตอบว่าได้สื่อการสอนมากจากการใช้
ของส่วนตัวหรือซื้อหามาเองมากที่สุด

2. ปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อการสอนนั้น ผู้บริหารเห็นว่า ผู้สอน
ภาษาไทยมีปัญหาเกี่ยวกับการเตรียมและจัดทำสื่อการสอนมาใช้มากที่สุด ส่วนผู้สอน
เห็นว่าปัญหาและอุปสรรคที่พบมากที่สุด คือ การขาดงบประมาณส่วนตัวในการจัดซื้อ
สื่อการสอนและทางโรงเรียนมีสื่อการสอนจำนวนจำกัดไม่เพียงพอกับความต้องการ
สภาพห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อการสอน

ในปี พ.ศ. 2525 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน กระทรวง
ศึกษาธิการ (2525 : 60 - 61) ได้ทำการวิจัยเพื่อจัดระดับมาตรฐานการศึกษา
โรงเรียนราษฎร์สายสามัญ ปีงบประมาณ 2523 - 2524 โดยใช้เกณฑ์มาตรฐาน
โรงเรียน ซึ่งประกอบด้วยองค์ประกอบ 5 หมวด ดังนี้

- หมวดที่ 1 อาคารสถานที่และอุปกรณ์
- หมวดที่ 2 การบริหารบุคคล
- หมวดที่ 3 การบริหารโรงเรียน
- หมวดที่ 4 การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- หมวดที่ 5 โรงเรียนกับชุมชน

โดยศึกษาจากโรงเรียนราษฎร์ สายสามัญทั่วประเทศ และใช้จำแนกมาตรฐาน
การศึกษาของโรงเรียนราษฎร์ออกเป็น 6 อันดับ ดังนี้

- อันดับที่ 1 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ดีมาก
- อันดับที่ 2 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ดี
- อันดับที่ 3 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ค่อนข้างดี
- อันดับที่ 4 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ควรปรับปรุง
- อันดับที่ 5 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ควรปรับปรุงอย่างมาก
- อันดับที่ 6 หมายถึง มาตรฐานการศึกษา ต้องปรับปรุงอย่างมากที่สุด

ผลการวิจัย เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา ปรากฏดังนี้

1. ระดับอนุบาล มีโรงเรียนอันคัมที่ 1 ร้อยละ 0.94 อันคัมที่ 2 ร้อยละ 15.12 อันคัมที่ 3 ร้อยละ 36.68 อันคัมที่ 4 ร้อยละ 29.08 อันคัมที่ 5 ร้อยละ 15.52 และอันคัมที่ 6 ร้อยละ 2.66

2. ระดับประถมศึกษา มีโรงเรียนอันคัมที่ 1 ร้อยละ 0.52 อันคัมที่ 2 ร้อยละ 15.50 อันคัมที่ 3 ร้อยละ 37.25 อันคัมที่ 4 ร้อยละ 28.89 อันคัมที่ 5 ร้อยละ 14.75 และอันคัมที่ 6 ร้อยละ 3.09

3. ระดับมัธยมศึกษา มีโรงเรียนอันคัมที่ 1 ร้อยละ 0.28 อันคัมที่ 2 ร้อยละ 16.41 อันคัมที่ 3 ร้อยละ 39.92 อันคัมที่ 4 ร้อยละ 26.00 อันคัมที่ 5 ร้อยละ 12.52 และอันคัมที่ 6 ร้อยละ 4.87

4. รวมทุกระดับการศึกษาในโรงเรียน มีโรงเรียนอันคัมที่ 1 ร้อยละ 0.62 อันคัมที่ 2 ร้อยละ 15.31 อันคัมที่ 3 ร้อยละ 29.07 อันคัมที่ 4 ร้อยละ 29.07 อันคัมที่ 5 ร้อยละ 15.00 และอันคัมที่ 6 ร้อยละ 2.68

งานวิจัยเกี่ยวกับสถานภาพทางการศึกษานี้ มีดังนี้

ในปีการศึกษา 2506 คณะวิชาวิจัยการศึกษา วิทยาลัยวิชาการศึกษา ซึ่งอยู่ภายใต้การนำของศาสตราจารย์หม่อมหลวงคุ่ย ชุมสาย (2504 : 1 - 103) ได้สำรวจหาสถานภาพทางการประถมศึกษาของอำเภอต่าง ๆ ในประเทศไทย โดยศึกษาเกี่ยวกับครู สภาพของโรงเรียน สภาวะบางประการของนักเรียน เพื่อประมวลข้อมูลทางการศึกษาไว้ใช้ประโยชน์ในการจัดการและการบริหารการศึกษา ในส่วนภูมิภาค คณะผู้วิจัยได้ทำการสำรวจเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นการศึกษาภาคบังคับจำกัดเพียงภาวะ ครู โรงเรียน และนักเรียนชั้นประถมปีที่ 1 ถึงประถมปีที่ 4 จำนวนโรงเรียน 2,902 โรงเรียน จาก 476 อำเภอทั่วประเทศ ยกเว้นโรงเรียนในอำเภอชั้นในของจังหวัดพระนครและธนบุรี

ผลการวิจัยพบว่า อำเภอที่มีสถานภาพทางการศึกษาคือ เป็นอันดับหนึ่ง
ไล่แล้ว อำเภอชัยบุรี อำเภอบางคนที่ ลึกเจ็ดอันดับซึ่งมีสถานภาพทางการศึกษา
ของอำเภอต่าง ๆ ในแต่ละจังหวัดพบว่า อันดับ 1 และอันดับ 2 ไม่มีจังหวัดใดเลย
มีตั้งแต่อันดับ 3 มี 3 จังหวัด ไกล่ จังหวัดจันทบุรี ระนอง สมุทรสงคราม
และอันดับสุดท้าย ไกล่ จังหวัดกระบี่ จากข้อค้นพบช่วยให้ได้ทราบว่าอำเภอใด
มีความเจริญก้าวหน้าทางการศึกษาสูง คำกว่าอำเภอใด เพื่อจะได้จัดสรรงบประมาณ
ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ที่จะพัฒนาการศึกษาของอำเภอนั้น และเพื่อให้เจ้าหน้าที่
บริหารการศึกษาในส่วนกลางได้ทราบถึงความบกพร่องในเรื่องใดมากน้อยเพียงใด
จะได้หาทางแก้ไขต่อไป

ในปี พ.ศ. 2521 วิจัย ปานจุมจิตร (2521: 35 - 36) ได้
สำรวจสถานภาพทางการประถมศึกษาในเขตรังสิตโต จังหวัดปทุมธานี โดยทำการ
สำรวจโรงเรียน 51 โรงเรียน ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของ
โรงเรียนประถมศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงประถมศึกษาที่ 7 โดยวิธีการ
สำรวจโรงเรียน รวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ครูใหญ่ ผู้ช่วยครูใหญ่ และครู
โดยใช้แบบสำรวจโรงเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และใช้เทคนิคในการสังเกตสภาพ
ลักษณะทั่วไปของโรงเรียน ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้อีกโดยคำนวณหาค่าดัชนีเชิงเดี่ยว
ซึ่งเป็นอัตราส่วนของตัวแปรต่อจำนวนนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาที่ 7
แล้วคำนวณหาค่ามัธยิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
ของดัชนีเชิงเดี่ยว ด้วยวิธีเพียร์สัน โปรดัก โมเมนต์ คำนวณหาค่าน้ำหนักของดัชนี
เชิงเดี่ยวแต่ละตัวด้วยวิธีเซนทรอยด์ (Centroid method) เพื่อนำไป
ประกอบเป็นดัชนีประกอบแก่งถ่วงน้ำหนัก และเปลี่ยนเป็นค่าดัชนีซึ่งมีสถานภาพทางการ
ประถมศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียน

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ดัชนีซึ่งมีสถานภาพทางการประถมศึกษา มีค่าระหว่าง 66.557 -

2. โรงเรียนวัดกลางคลองสี่ อำเภอลำลูกกา มีค่าดัชนีรังสีสถานภาพทางการประถมศึกษาสูงสุด และโรงเรียนวัดเขียนเขต อำเภอชัยบุรี มีค่าต่ำสุด

3. โรงเรียนในเขตรังสิตใต้ ร้อยละ 21.57 , 43.14 และ 33.29 มีดัชนีสถานภาพทางการประถมศึกษาต่ำกว่า 80 อยู่ระหว่าง 80 ถึง 100 และสูงกว่า 100 ตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2523 ประสิทธิ์ พงษ์เรืองพันธ์ (2523 : 72 - 81) ได้ศึกษาหาองค์เดียวกันกับของวิวัฒน์ ปานชุมจิตร แต่ประสิทธิ์ ได้ศึกษาสถานภาพทางการศึกษาของโรงเรียนในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ โดยสุ่มตัวอย่างมา 32 โรงเรียน จาก 264 โรงเรียน และโรงเรียนมัธยมศึกษา 4 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าดัชนีรังสีสถานภาพทางการศึกษาสำหรับ 32 โรงเรียน แต่ในส่วนของโรงเรียนมัธยมศึกษา เนื่องจากประชากรมีน้อย หาค่านี้ไม่ได้ ผู้วิจัยจึงทำการเปรียบเทียบข้อมูลกับเกณฑ์มาตรฐานของกรมสามัญศึกษา

ผลการวิจัยของโรงเรียนประถมศึกษา มี ดัชนีรังสีสถานภาพทางการศึกษา มีค่าระหว่าง 59.927 - 216.437 สูงสุด คือ โรงเรียนบ้านส้มโฮง จังหวัดร้อยเอ็ด ต่ำสุด คือ โรงเรียนบ้านหนองบัวคอนตอน จังหวัดร้อยเอ็ด

ส่วนโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยปรากฏว่า 4 โรงเรียน คือ โรงเรียนพิศณุภูมิวิทยาคาร โรงเรียนจันทร์เบกษาอนุสรณ์ โรงเรียนสุวรรณภูมิพิทยาไพศาล และโรงเรียนรามีสไค มีสถานภาพต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน กรมสามัญศึกษา ทั้งหมด ยกเว้น จำนวนส่วนอย่างเดียว ที่มีแต่โรงเรียนรามีสไค เท่านั้นที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ในเรื่องวุฒิของครู มีโรงเรียนจันทร์เบกษาอนุสรณ์ โรงเรียนเดียวที่มีครูมีวุฒิสองปริญญาตรี